

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Ad Libros V. Decretalium Gregorii IX.

Huth, Adam

Augustæ Vindelicorum, 1732

41. De in integrum restitutione

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63433)

vis & injustè incussus sit, secundùm dicta. 3. Ut
metus sit præsens & non tantùm aliqua suspicio.
L. 9. ff. L. 9. C. h. t.

Resp. ad 2. Sufficit, ut rescissioni obnoxius sit
actus, modò gravi metu injustè extortus sit, licet
non directè ad extorquendum actum, sed alio fine
metus fuerit adhibitus. *L. 7. §. 1. ff. h. t.* Ratio,
quia sive directè inferatur metus, ad extorquen-
dum actum, sive ex alio fine, semper ipsi inferitur
injuria, quam passus meretur subsidium juris &
judicis. 2. Etiam obnoxius est rescissioni actus
gestus ex metu gravi, quem non intulit is, quo-
cum est gestus, sed alius tertius. *L. 14. §. 3. ff.
h. t. c. 15. de sponsal.* nisi alio ex capite justifice-
tur actus, v. g. si quis contrahit cum tertio, qui
nec metum intulit, nec inde quid participavit, nec
ex justitia tenebatur succurrere metum passo, te-
net contractus irrefcindibiliter. Casus vide apud
Schmaltzg. *h. n. 29. §. ad 3. Pichl. h. n. 14. in
fin. Engel n. 19. h.*

TITULUS XLI.

De in integrum restitutione.

Q. 1. *Quid sit restitutio in integrum?* *Resp.*
Spectata formaliter est repositio in pristi-
num statum: causaliter sumpta est remedium ju-
ris, extraordinarium, quo graviter læsus justà de
causa reducitur per officium judicis in eum statum,
in quo fuerat ante læsionem. Dicitur *1. remedium
juris,*

juris, scil. Prætoriani, non enim hic agimus de re-
stitutione, quæ Civilis dicitur & descendit ex LL.
de qua in *L. 2. C. de rescind. vend. L. 33. ff. de
re jud.* Dicitur 2. *extraordinarium*, utpote con-
stitutum in defectum remedii ordinarii. *L. 16. ff.
de minor.* nisi sit pinguius ordinario, uti est reme-
dium restitutionis præ remedio *L. 2. C. de re-
scind. §. id Text. L. 3. & ult. C. si tutor vel Cu-
rat.* Dicitur 3. *læsus*; sive deinde læsio accide-
rit dolo, metûve adversarii, sive facilitate, ætate,
errore læsi, v. g. minoris. *L. 1. & seqq. ff. b. t.*
non tamen sufficit læsio fortuita, de qua *L. 11.
§. 4. ff. de minor.* Dicitur 4. *graviter læsus. L. 4.
ff. b. t.* modicum enim non curat Prætor in iis,
quæ contra jus conceduntur; gravitas quoque
læsionis spectanda non est absolutè, sed respectivè
ad contractum, personam læsam, ad quantitatem,
in quâ facta est læsio, sive dein sit ultra, sive in-
fra dimidium *c. 1. h. t. & L. 27. §. 1. §. item
ex diverso. ff. de minor* Dicitur 5. *justa de causa*,
quæ probari debet, nisi manifestè de ea constet.
Clem. un. h. t. probatur autem per testes vel in-
strumenta legitima. *Pirh. h. t. n. 3.* Dicitur 6.
per officium judicis, supponit enim restitutio in in-
tegrum actum non tantùm ex se rescindibilem, sed
& fuisse de jure validum *L. 16. princ. & §. 3. de
minor.* adeoque si v. g. pupillus contraxit sine au-
thoritate tutoris & læsus est, restitutio sive rescissio
non datur, cessântque partes ac officium judicis.
In dubio de valore actûs alternativè peti potest, ut
vel *judex pronuntiet actum nullum*, vel si valeat,
rescin-

rescindat. c. 8. h. t. Dicitur denique *in statum in quo fuerat ante læsionem*, de quo plura infra.

Q. 2. Quibus competat beneficium restitutionis in integrum? Resp. 1. Minoribus 25. annis c. 8. h. t. L. 1. ff. de minor. sive sint masculi, sive femellæ, sive à solis non habentibus curatorem, sive cum autoritate Curatoris, vel Decreto iudicis gestus sit actus L. 1. de C. de filiosam. minor. non tantum si damnum passi sint, sed & ob lucrum cessans vel suâ incuriâ vel injuriâ adversarii. L. 7. §. 6. L. 44. ff. de minor.

Resp. 2. Competit hoc beneficium non tantum Minorum hæredibus & successoribus Universalibus, sed & particularibus, ut intra totum tempus, quo Minor, & ipsi restitutionem petere possint. L. 6. ff. h. t. L. 18. §. fin. ff. de Minor.

Resp. 3. Non tamen fidejussoribus Minorum. L. 13. princ. ff. de Minor. L. 1. 2. C. de fidejus. Min. regulariter scil. loquendo ob L. 48. ff. de Minor. L. 2. C. de fidejuss. & mandat. &c.

Resp. 4. Nec incertis casibus ipsis Minoribus hoc remedium competit, quales casus sunt: Si Minorennis contraxit matrimonium validum, tum enim quidem adversus dotem & alia accidentaria, si in his læsus est, restituitur per L. un. C. si adv. dot. non tamen adversus matrimonium; idem est de Professione validâ. Si Major factus ratum habuit, quod minorennis gessit. L. 1. & 2. C. si major factus ratum. Si actum juramento firmavit, vel jurato renuntiavit circa dolum adversarii huic beneficio. c. 28. de jurejur. c. 2. de pact. in 6. Si veniam

ætat

etatis impetravit. *L. 1. C. de his qui ven. etat.* Si post actum prudenter gestum casu fortuito læsus est *L. 11. §. 4. ff. de Minor.* Si quid dolo in, vel extra contractum gessit. *L. 9. §. 2. ff. de Minor. L. 1. C. si adv. delict.*

Resp. 5. Ad casus, in quibus dubitatur, an remedium restitutionis competat Minori 1. Competit restitutio Clerico minorenni adversus renuntiationem beneficii improvidè factam, dum v. g. pingue permutavit pro tenui; etiamsi res non sit amplius integra. Ratio, quia generaliter Minoribus conceditur hoc beneficium, si in actu vel contractu graviter sint læsi, etiamsi res sit distracta. *L. 6. in princ. L. 49. ff. de Minor.* non obstante. *L. 24. §. 2. §. si verò ff. de Minor. 2.* Minor contra Minorem (Ecclesia etiam contra Ecclesiam) restituitur, dum unus est lædens, alter læsus, vel unus certat de lucro captando, alter de damno vitando. Probatur ex *c. 3. h. t. de Ecclesia*; ex *L. 11. §. fin. de Minor.* quòd Minor restituatur. 3. Si causa sit *individua*, quam Major & minor habent communem, ut si communem rem vendidissent, restitutio Minoris prodest Majori. *L. 41. §. 1. ff. de Minor. L. 4. §. 3. & 4. ff. si serv. vind.* 4. Non restituitur Minor adversus propriam confessionem, ut dum confessus est perpetratum à se adulterium, antequam id sufficienter probaretur. Ratio ponitur in *L. 37. L. fin. ff. de Minor.*

Q. 3. Quinam præter Minores gaudeant beneficio restitutionis in integrum? Resp. 1. Ecclesiæ,

Liber I.

○

quo

quo nomine veniunt etiam Monasteria, Hospit-
talia, & alia pia loca. c. 1. & 3. h. t. c. 1. & seq.
eod. in 6. Ratio, quia Ecclesiarum favor publi-
cus est, earumque res curantur alienâ industriâ,
ubi facilè solet læsio intervenire.

Resp. 2. Respublica; quia & hæc per Administra-
tores regitur. L. 4. C. quib. ex caus. Maj. L. 3. C. de
Jur. Reip. idque extenditur ad civitates, oppida,
pagos.

Resp. 3. Princeps supremus, quoad bona Princi-
patûs, Coronæ, fisci, quia hæc reputantur esse bo-
na Reip. secus quoad bona ejusdem particularia.

Q. 4. An & Majores 25. annis, & quibus in
casibus restituantur factâ læsione? Resp. ad 1. Aff.
c. 5. h. t. & tot. tit. ff. & C. quib. ex caus. Maj.

Resp. ad 2. Justæ causæ sunt 1. si quis fuit læ-
sus, dum abesset Reip. causâ, v. g. quia Legatus,
quia miles. L. 1. ff. ex quib. caus. Maj. vel ob
metum gravem, pestem, captivitatem L. 1. 3. 9.
14. ff. ex quib. caus. Maj. 2. Si sit persona, in
qua juris ignorantia toleratur & supponitur, qua-
les sunt mulieres & rustici. 3. Probabilius loquen-
do de jure, non est justa causa restituendi Majores
25. annis ignorantia invincibilis & facti, qualis ef-
fret, si res ignorantis eam ab alio possideri ab hoc fir-
isset præscripta. c. 6. de præscript. & L. fin. C. de sur-
do patrim. L. un. C. de usucap. transform. Interim ta-
men inter restitutionem, quâ succurritur Minori,
vel qui jure Minorum gaudent, & inter restituti-
onem, quæ datur Majori, non unum intercedit dif-
ferentiam.

Q. 5.

Q. 5. *Qua causa specialiter sint expressæ à jure, in quibus competit restitutio in integrum?* Resp. 1. Datur restitutio adversus emptionem venditionem *L. 27. §. 1. ff. de Minor.* adversus tempora retractus *c. 8. h. t.* adversus transactionem *L. 1. & seq. C. si. adv. transact.* adversus omnes contractus onerosos. *LL. cit.* adversus donationem, etiam ex causa remuneratoria, v.g. constituendæ dotis *L. fin. C. si. adv. donat.* adversus aditionem hæreditatis, si damnosa, & adversus repudiationem hæreditatis, si utilis fuisse appareat, modò res adhuc sit integra. *L. 7. §. 9. §. 24. §. 2. ff. de Minor.* adversus sententiam, si ob Curatoris vel Prælati aut Procuratoris negligentiam contra Ecclesiam vel Minorem lata sit; quod de Ecclesia constat ex *c. 2. & 3. h. t. de Minore L. 16. §. fin. ff. de Minor.* etiamsi hoc casu sententia à Papa vel alio supremo Principe fuisset lata. *c. 5. h. t. L. 18. §. fin. autem. ff. de Minor.* adversus appellationis fatalia *L. 7. §. 11. ff. de Minor.* imò & is, qui asserit Professionem suam invalidam, non tamen intra quinquennium reclamavit, adversus temporis illius lapsum restitui debet, si justas allegat causas, quare intra hoc tempus nequiverit reclamare, sive sit Minor, sive Major. Ratio, quia *Trid. dum sess. 25. c. 19. de reform.* ait volentē post quinquennium agere contra Professionem non esse audiendum, tantum intelligi debet ademisse actionem ordinariam, non extraordinariam & specialiter à jure indultam, uti est remedium restitutionis.

Q. 6. *Coram quo judice restitutio in integrum petenda?*

O 2

tenda? Resp. 1. Ordinariè à giudice ejus, contra quem petitur, sive Minor eam petat, sive Major: *L. 2. & fin. C. ubi & apud quem cognitio.* Ecclesia tamen (non Clericus in propriis & patrimonialibus bonis) à Laico læsa restitutionem à giudice Ecclesiastico petere potest. *c. penult. de reb. Eccles. alien c. 1. h. t.*

Resp. 2. De Jure Judex ordinarius mixtum habens imperium, etiam contra propriam & *Inferioris* judicis sententiam restituit. *Arg. c. 9. h. t. L. 16. §. fin. de Minor.*

Resp. 3. Etiam judex delegatus restituit, si vel sit specialiter illi delegata causa restitutionis; vel si sit delegatus specialis, & moveatur tantùm *incidenter* coram eo causa restitutionis. *L. 3. C. de judic.* Si sit delegatus ad Universitatem causarum & cum aliquo imperio, non quidem contra propriam sententiam, contra lædentem tamen potest in integrum restituere, sive principaliter, sive *incidenter* causa restitutionis agatur. *L. fin. §. sed ne quid C. ubi & apud quem.* Petitur autem restitutio vel per modum *actionis*, & tum citari debet adversarius, & causâ cognitâ sententia restitutionis ferri; vel indirectè & per modum *exceptionis.* *Pirh. h. t. n. 69.* & petitur vel per se, vel per Procuratorem. *L. un. C. etiam per Procurat.* cum speciali mandato *L. 25. §. 1. ff. de Minor.* vel cum generali cum libera. *c. 4. de Procur. in 6. nisi incidenter petatur. c. 6. h. t.*

Q. 7. Intra quod tempus peti debeat restitutio in integrum? Resp. 1. Olim tempus erat annum utile *L. 19. ff. de Minor.* hodie est quadriennium

nium continuum *L. fin. C. de tempor. in integr. restit.*
 ut adeoque *Minor* non tantum intra annos ipsos
 Minorennitatis, sed post expletos 25. annos qua-
 driennium habeat, petendæ restitutionis de acti-
 bus in minorennitate gestis. *cit. L.*

Resp. 2. Quadriennium etiam competit hæredi
 Minoris, si Minor est ab impleto 25. anno, non
 attenda vel computatâ ætate defuncti; si Major,
 à die aditæ hæreditatis. Videatur *L. ea quæ 5.*
C. de temp. in integr. restit.

Resp. 3. Ecclesiæ, Reip. Civitati pariter compe-
 tit quadriennium; quod an incipiat currere à
 die læsionis factæ, uti Wiestn. *h. n. 17.* vel à die læ-
 sionis cognita, uti Engel *h. n. 11.* disputant AA,
 Praxin pro se allegat Engel, aliique sententiæ
 ejusdem Patroni. Id speciale, quod Ecclesia in
 integrum restitui possit lapso etiam quadriennio,
 si collusionem, fraude, vel prævaricatione fuerit
 impedita à petenda intra quadriennium restituti-
 one. *c. 1. h. t. in 6.* Si valdè enormiter fuerit læsa.
Arg. c. penult. de reb. Eccles. alien. Si Prælatus
 ex cujus contractu læsa est, toto quadriennio su-
 pervixit. *arg. c. 10. caus. 16. q. 3.* Si metu fuerit
 prohibita, ne peteret intra quadriennium restitu-
 tionem. *Abb. in c. 5. h. t. n. 10.*

Resp. 4. Majoribus quadriennium pariter da-
 tur, quod computandum à die, quo cessat causa
 absentia vel alterius impedimenti. *L. 1. & fin. C.*
de temp. in integr. restit. restitutio Majorum tamen
 ex causa metûs uno tantum anno. *L. 14. §. 1. ff.*
quod met. caus. ex causa doli biennio peti potest.

L. fin. C. de dol. mal. Biennium tamen istud concessum Majori, uti & quadriennium Minori & Ecclesie concessum est partim *continuum*, quia currit diebus feriatis & non feriatis, partim, *utile*, quia non currit justè impeditis, v. g. ob dolum, vim, absentiam intra quadriennium agere non valentibus. arg. *L. fin. C. de temp. in integr. restit.*

Q. 8. Quis sit effectus restitutionis in integrum?
Resp. 1. Effectus *petitæ* restitutionis est, suspendere executionem contractûs vel sententiæ, *L. un. C. in integr. restit. postul.* nisi præsumptio sit, malitiosè peti restitutionem, de quo casu loquitur *c. 6. h. t.*

Resp. 2. Effectus restitutionis *obtentæ* est, ut omnia redintegrentur seu ad pristinum statum reducantur. *L. 24. §. 4. ff. de Minor.* adeoque læsus recuperabit rem suam absque ullo detrimento, & lædens, si b. f. egit, nihil perdet de suo: sit v. g. Ecclesia in contractu emptionis læsa si restituitur, non modò pretium, quod ipsi solutum & in utilitatem versum esse probatur, debet reddere, sed & expensas utiles ac necessarias. *c. 1. h. t. L. 27. & 29. ff. de Minor.* Item si restituatur in integrum *Majorennis*, restituendi sunt à jusso restituere fructus naturales omnes tam extantes, quàm consumpti, quos percepit, si rem m. f. obtinuit; v. g. per metum aut dolum; si b. f. restituere debet fructus solùm formaliter extantes *L. 22. C. de R. V.* etiam post Litis contestationem perceptos, licèt aliàs fuerit b. f. debet restituere. Si restituatur *Minor* ob causam ætatis ex contractu
 lucro-

lucroso, v. g. si Minor donavit, vel resignavit beneficium, deductis expensis fructus saltem exstantes restitui debent cum re; quia læsio etiam in fructibus facta est. Si læsio contigit in contracto oneroso v. g. venditione, tum si in pretio læsio contigit, fructus restituendi sunt secundum proportionem pretii, quia in his læsus est Minor; si autem læsio facta est in ipsa substantia, quia non expediebat rem vendi, sufficit ordinariè rem restitui sine fructibus, quia in re, non in fructibus læsio contigit.

TITULUS XLII.

De alienatione iudicii mutandi causâ facta.

Q 1. *Quid tractetur presenti titulo, quidve requiratur, ut alienatio iudicii mutandi causâ facta censeatur? Resp.* ad I. Agitur de remedio juris affini remedio restitutionis, quod ex Prætoriana æquitate competit illi, in cuius præjudicium & damnificationem ex causa mutandi vel vitandi iudicii alienatio rei facta est; v. g. dum Titius audito rumore, quòd ego fundum ab eo possessum vindicare velim, dictum fundum alienat in Cajum virum potentiorum *privatum*; vel aliam rem *mobilem* aut actionem in alterius provinciæ hominem, vel in Clericum, eâ spe, fore ut causa mihi reddatur magis difficilis, remedium juris in *h. t.* proditum est.

O 4

Resp.